

Agraïments: a Ricard Bañó Armiñana, Indalecio Carbonell Pastor, Antonio Castelló Candela, Juan Faus Cardona, Josep Lluís Santonja Cardona, Jordi Pérez Durà, Rafael Sebastià Alcaraz, Joaquim Enric Victoriano Lavinya.

Topònim: Cint, barranc del

Categoria 1: element físic, hidrografia.

Categoria 2: metàfora.

Partida: Mariola.

Coordenades UTM: Institut Cartogràfic Valencià (ICV).

Eixida X:718606.39 – Y:4287392.05

Entrada X:717446.50 – Y:4288574.27

Descripció:

Congost d'un km de longitud aproximadament que presenta un perfil en forma de V, orientat de nord-oest a sud-est on acaba en un pas estret entre les cingleres formades per l'alt de les Pedreres a ponent, i els pics de les Àguiles i el Faraó a llevant. Este indret, com ens ha fet saber Rafael Sebastià, de la Universitat d'Alacant, durant el miocé (dels 24,6 als 5,1 milions d'anys) era un fons marí que en emergir al final d'esta època, a causa de l'orogènia alpina, es va plegar i fracturar. Fou aleshores quan començà a ser erosionat per les aigües superficials que conformaren l'actual barranc, de parets pràcticament verticals, d'uns 200 m, a causa de la naturalesa de la roca, predominantment gres (calcarenita), amb abundant presència de les típiques cavitats càrstiques.

Situació:

Situat al nord-oest de la ciutat, en la façana sud-est de la serra de Mariola.

Etimologia:

Segons Coromines, el mot "cint" a més de significar 'cinyell' 'cinturó', era també el participi medieval del verb cenyir. "Cint", prové de CINCTUM (on el grup CT ha estat assimilat: CT > *tt > t), forma substantivada del participi passat del verb llatí CINGERE 'cenyir', amb el significat de 'cingle, espadat o tallat de roca', com es pot deduir pel seu ús toponímic. Tot i això, –CINGERE–, segons que ens fa saber Jordi Pérez, de la Universitat de València, també té el significat de 'envoltar' una ciutat, un campament... i accidents orogràfics: *cingere collem* 'envoltar un turó', *cingere rupes* 'envoltar una roca, un espadat, un cingle'. Així, l'evolució semàntica de "cint", substantivat de CINCTUM, participi passat de CINGERE, va passar de fer referència a indrets envoltats a denominar 'cingle' 'mola cenyida de cingle'.

També, segons Coromines, n'hi degué haver un duplicat mossàrab en terra valenciana amb el mateix sentit, potser en forma *činto* però avui *cinto*, que a la Ribera Alta s'utilitza genèricament per a denominar diversos cingles i un barranc.

Trobem la forma substantivada, *cint*, com a topònim, en l'Acta de consagració de la Seu d'Urgell de 839 en la forma llatinitzada *illo Cincto* per denominar el llogaret el Cint (Berguedà). Finalment, hi ha el nostre 'formidable barranc del Cint –com el descriu Coromines– al peu de la ciutat d'Alcoi, dit així per l'enorme cingle que el domina' (OnCat, vol.3 p.374, 35b), (DCat, vol. 2, p.668, 60a), (DCat, vol. 2, p.711, 12a), (Badia: 1981 p.210).

Origen de la denominació:

Sembla versemblant considerar que el relleu d'este barranc que tanca la vall, de la qual se n'ix per un estret flanquejat per cingles, siga l'origen de la seua denominació, segurament importada pels repobladors del nostre territori originaris d'Urgell (Guinot: 1999, vol. 2, p. 600-622), atés que la primera manifestació de l'orònim Cint (s. IX) fou en aquella zona.

Documentació:

Segle XIV:

[...] *en lo barranch del cint* [...] (AMA, CJ, GD: 1356-09-13, foli 328)

Segle XV:

[...] *de la partida del cint* [...] (AMA LCO: 1426-05-22, foli 118)

Segle XVI:

[...] *del barranch del sint* [...] (AMA, CJ, MV: 1585-01-03, foli 331 i ss)

Segle XVII:

[...] *partida de la ombria del barranch del Cint* [...] (AMA, LPA: 1669, foli 29)

[...] *ab camí del barranch del Sint* [...] (AMA, LPA: 1669, foli 365)

Segle XVIII:

[...] *del Barranco del cinch* [...] (AMA, LTA (I): 1750, foli 5v, núm. 55)

[...] *al barranco del Cint* [...] (AMA, LTA (I): 1755, foli 31, núm. 439)

[...] *al barranco del Cint* [...] (AMA, LTA (I): 1756, foli 32, núm. 458)

[...] *Barranco del Sint* [...] (AMA, LTA (I): 1763, foli 52, núm. 846)

[...] *barranco del Sint* [...] (AMA, LTA (I): 1788, foli 175, núm. 2001)

[...] *barranco del Cinc* [...] (AMA, LTA (I): 1790, foli 188v, núm. 2168)

[...] *barranco del Cinc* [...] (Cavanilles: 1797, vol. II, p. 196)

Segle XIX:

[...] *barranco del Sinc* [...] (Martí: 1864, p. 61)

Altres denominacions (variants gràfiques):

Tot i que la forma etimològica *Cint* és la que més sovintaja en la documentació a través del temps, del s. XIV al XVIII s'hi observen variants gràfiques *Cint*–*Çint*–*Sint* molt comunes en els escrits d'este període mancat de normativa. Així, a mode d'exemple, trobem en el Tirant lo Blanc (1490): [...] *sinquanta mília scuts* [...], [...] *cinquanta cavallers* [...], [...] *sercar-vos les puces* [...], [...] *tornà'l a cercar* [...] (Hauf: 2005, p.207, 708, 1225, 729). D'altra banda, també trobem, a partir del s. XVIII, les deformacions *Sinch*, *Cinch*, *Sinc*, *Cinc*, fins i tot *Zinc*, prenent que hi havia una mina d'aquest metall, però Cavanilles, que també escriu *Cinc* i en dona un bon dibuix, en aquest terme no parla enlloc de mines (que ell no manca mai de descriure quan n'hi ha) (OnCat, vol.3 p.374, 49b). Tot i això, Juan Faus Cardona ("El barranch del Sint", *Ciudad*, 04-09-1970) fa esment del comentari de Camil Visedo Moltó de l'any 1950 quan deia que sempre havia sentit com pastors i llauradors ancians de Mariola anomenaven /sint/ el nostre barranc, encara que, a les nostres contrades a hores d'ara, el grup *-nt* no articula l'oclusiva final *-t*, p.e. "cantant" /kantan/; "freqüent" /frekuen/; "punt" /pun/; etc. Així doncs, quant al canvi de la consonant final *-t* per *-c* (fàcilment intercanviables per ser del mateix mode articulatori: oclusives sordes) més bé es tracta d'una homonimització formal dels mots *cint*–*cinc* sense afinitat ni influència semàntica, a causa de l'associació amb la forma del numeral cinc i també pel desús del participi medieval del verb cenyir (cint) en benefici de la forma regular (cenyit) (Victoriano: 1995), a més de l'abandó del substantiu *cint*, del que s'havia perdut el significat de cingle, tallat.

Observacions:

Tot i que la forma “Sinc” comença a usar-se des de mitjans del s. XVIII i es generalitza a partir del s. XIX, trobem que el tractament gràfic que ha rebut aquest topònim pels lletraferits alcoians dels últims dos-cents cinquanta anys ha estat divers:

- [Sint]. *Resumen de Antigüedades Históricas* del pare Picher (1748-1781).
- [Cinc]. *Guia del Forastero en Alcoy*, de José Martí Casanova (1864).
- [Sinch]. *Historia Religiosa de Alcoy*, de José Vilaplana Gisbert (1892).
- [Cinc - Sinch - Sinc - Sint]. *Historia de Alcoy y su Región* de Remigio Vicedo Sanfelipe (1920-1922).
- [Cinc]. *Un enterrament prehistòric al Barranc del Cinc*, de Camilo Vicedo Moltó (1937).
- [Sinc - Sint]. “Aquel Alcoy del siglo XIII”. *Revista de Fiestas de Moros y Cristianos (RFMC)* d’Alcoi (1957), de C. Bito Linares.
- [Sint]. *Alcoy. Geología. Prehistoria*, de Camilo Vicedo Moltó (1959).
- [Çint - Cint]. “El barranch del Çint”. *RFMC* d’Alcoi (1970), de Rogelio Sanchis.
- [Sint]. “El Barranch del Sint”. *Ciudad* d’Alcoi (4 setembre 1970), de Juan Faus Cardona.
- [Sint]. “Pervivència de topònims medievals en Barxell i Polop”. *RFMC* d’Alcoi (1982), de Ricard Bañó.
- [Sint]. “Nociones de toponimia alcoyana”. *RFMC* d’Alcoi (1984), de Adrián Miró.
- [Sint]. “Alcoy: cien años de investigación”. *RFMC* d’Alcoi (1984), de J.M. Vicens Petit.
- [Cing]. “Nuestras montañas”. *RFMC* d’Alcoi (1986), d’Antonio Calero Picó.
- [Sint]. “Sant Jordi en les filaes (VI)”. *RFMC* d’Alcoi (1994), de Josep M. Segura.
- [Cint]. “A propòsit d’un topònim”. *Ciudad* d’Alcoi (26 febrer 1995), de Ximo Victoriano.
- [Cint]. “Sant Jordi en les filaes (VIII)”. *RFMC* d’Alcoi (1996), de Josep M. Segura.
- [Cint]. “Participaciones de lotería de Navidad y su aportación a la cultura alcoyana”. *RFMC* d’Alcoi (1998), de Rafael Abad Segura.
- [Sint]. “Masos a Alcoi”. *RFMC* d’Alcoi (1999), de Ricard Bañó i Armiñana.
- [Cint]. “Crónica televisiva de la fiesta en 1998”. *RFMC* d’Alcoi (1999), de Marcel·lí J. Valls i Torné.
- [Cint]. *Toponímia dels pobles valencians. Alcoi* (1999), de Vicent Cabanes i Josep Pérez.
- [Sint]. “El Barranc del Sint i sus baños del pasado”. *Ciudad* d’Alcoi (7 juliol 2001), d’Antonio Calero.
- [Cint]. “L’heràldica de les filaes”. *RFMC* d’Alcoi (2003), d’Alfons Jordà i Josep M. Segura.
- [Cint]. “Alcaldia”. *RFMC* d’Alcoi (2003), de Miguel I. Peralta Viñes.
- [Cint]. *Corpus toponímic valencià* (2009), de l’Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Com podem observar s’ha recuperat la grafia original del topònim, en part gràcies al treball de Rogelio Sanchis, que ja en 1970 aportava la documentació de l’Arxiu Municipal d’Alcoi i relacionava el seu significat amb la configuració geològica del terreny. Posteriorment, Joan Coromines amb els seus estudis etimològics dels topònims no solament en corroborà la grafia sinó que també n’aclarí l’origen. Mitjançant el professor de la Universitat de València, Emili Casanova, estos estudis foren arreplegats per Ximo Victoriano, del Gabinet de Normalització Lingüística de l’Ajuntament d’Alcoi, els quals ajudaren a fixar la grafia del topònim en el *Mapa toponímic del terme municipal d’Alcoi*. Recentment, l’Acadèmia Valenciana de la Llengua l’ha incorporat al *Corpus toponímic valencià*.

Com a reflexió final, cal fer notar la importància que tenen les fonts documentals, l’etimologia i la normativa a l’hora de fixar la toponímia de la forma més fidedigna possible.

Genèrics derivats:

Estret del Cint

Extensió geogràfica:

El Cint: llogaret del Berguedà. (NCat: 2008)

Els Cints de Can Blanc: cingleres del Berguedà. (NCat: 2008)

Cinto de la Mitja Lluna, Cinto del Veloç, Cintos de Carxata, Cinto dels Corbs, barranc del Cinto
Roig: cingles i barranc de la Ribera Alta. (CTV: 2009, p.112, 314), (OnCat, vol. 2, p.668, 7b).

Bibliografia:

- AMA, CJ, GD: 1356** ARXIU MUNICIPAL D'ALCOI. *Cort del Justicia Guerau Doménech*. (1356). Signatura 235
- AMA, LCO: 1426** ARXIU MUNICIPAL D'ALCOI. *Llibre de Consells*. (1411 – 1428). Signatura 1
- AMA, CJ, MV: 1585** ARXIU MUNICIPAL D'ALCOI. *Cort del Justicia Miquel Valls*. (1585). Signatura 348
- AMA, LPA: 1669** ARXIU MUNICIPAL D'ALCOI. *Llibre de Peytes de Alcoy*. (1669). Signatura 182
- AMA, LTA (I)**. ARXIU MUNICIPAL D'ALCOI. *Libro en donde se continuan las licencias que se conceden para cortar arboles y las obligaciones que se imponen empezando en el año 1748-1793*. Signatura 1679
- Badia: 1981**. BADIA MARGARIT, ANTONI M. *Gramàtica Històrica Catalana*. Ed. 3 i 4. València. 1981
- Cavanilles: 1797**. CAVANILLES, ANTONIO JOSEF. *Observaciones sobre la història natural, geografia, agricultura, poblaciones y fuentes del reyno de Valencia*. València: Albatros, 1981. (Biblioteca Valentina 2, v. II)
- CTV: 2009**. *Corpus toponímico valencià*, vol. 2, AVL, València, 2009.
- DECat**. COROMINES, JOAN. *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*, 9 vol. Barcelona: Curial-La Caixa, 1980-1991
- Ferrando: 1995**. FERRANDO FRANCÉS, ANTONI. *Pere Jacint Morlà, Poesies i Col·loquis*. Edicions Alfons el Magnànim, Generalitat Valenciana, Diputació Provincial de València, 1995.
- Guinot: 1999**. GUINOT, ENRIC. *Els fundadors del regne de València*, 2 vol. Ed. 3 i 4. València. 1999
- Hauf: 2005**. HAUF, ALBERT. *Joanot Martorell (Martí Joan de Galba) Tirant lo Blanch*. Ed. Tirant lo Blanch, València, 2005.
- ICV**. Institut Cartogràfic Valencià, Generalitat Valenciana [en línia]. [Consultat: 14 de febrer de 2012].
Disponible a Internet: <http://terrasit.gva.es>
- Martí: 1864**. MARTÍ CASANOVA, JOSÉ. *Guia del Forastero en Alcoy*. Alcoi: José Martí Casanova, Librero Editor, 1864
- NCat: 2008**. Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya. (2008, 1 de desembre). [en línia]. [Consultat: 21 de desembre 2009]. Disponible a Internet: http://www10.gencat.net/ptop/binaris/BER_maig_2008_tcm32-45315.pdf
- OnCat**. COROMINES, JOAN. *Onomasticon Cataloniane*, 8 vol. Barcelona: Curial-La Caixa, 1989-1997
- Victoriano: 1995**. VICTORIANO I LAVINYA, XIMO (1995): "A propòsit d'un topònim", *Ciudad* (26 febrer 1995), Alcoi.

Plànols consultats: (Agraïm la col·laboració de l'aparellador municipal Juan Vilaplana Gironés)

- Any 1913: Plano de Alcoy y su término municipal. Escala 1:25.000 – **Sinc**
- Any 1939: Instituto Geográfico. Hoja 821. Alcoy. Madrid. Escala 1:50.000 – **Sin**
- Any 1972: Croquis de las vías pecuarias del término municipal de Alcoy (Alicante). Madrid. Escala 1:25.000 – **Sinc**
- Any 1975: Plano Topográfico del Término Municipal de Alcoy. Equipo Urbanista Pinto. Madrid. Escala 1:25.000 – **Sing**
- Any 1986: Plànol del Terme Municipal d'Alcoi. Ajuntament d'Alcoi. Escala 1:25.000 – **Sinc**
- Any 1991: Proyecto de Clasificación de Vías Pecuarias. Término Municipal de Alcoy. Ajunt.d'Alcoi. Escala 1:25.000 – **Cint**
- Any 1997: Instituto Geográfico Nacional. Full 821- III. Alcoi/Alcoy. Madrid. Escala 1:25.000 – **Zinc**
- Any 2000: Terme municipal d'Alcoi. Inspecció general de serveis. Ajuntament d'Alcoi. Escala 1:25.000 – **Cint**
- Any 2002: Mapa toponímico del terme municipal d'Alcoi. Ajuntament d'Alcoi/ CAEHA. Escala 1:25.000 – **Cint**
- Any 2004: Mapa topográfico nacional de España. Full 821 (29 – 32). Alcoi/Alcoy. Madrid. Escala 1:50.000 – **Zinc**
- Any 2009: Mapa i guia excursionista. Serra de Mariola. Alcoi. Escala 1:25.000 – **Cint**